

Załącznik do Uchwały **XXVII/ /2016**
Rady Miejskiej w Chojnie
z dnia 27 października 2016 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI GODKÓW na lata 2016-2022

Chojna, 2016

I. Charakterystyka sołectwa Godków na tle gminy Chojna.

1.1 Dane administracyjne.

Miejscowość **Godków** leży na terenie Gminy Chojna, w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Od strony zachodniej przez Odrę gmina graniczy z Niemcami, od południowej z gminami Cedynia i Moryń, od wschodniej z gminami Trzcieńsko-Zdrój i Banie, a od północnej – z gminą Widuchowa.

Siedzibą gminy jest miejscowość Chojna (położenie geograficzne N 52°58' E 14°25'). W skład gminy wchodzi 26 miejscowości w tym 23 sołectwa. W skład sołectwa Godków wchodzi miejscowości: Godków, Boguszczyń i Kaliska.

Godków położony jest na południe od ośrodka gminnego w odległości 6,5 km (położenie geograficzne N 52°58' E 14°29'). Cały obszar sołectwa leży w granicach otuliny Cedyńskiego Parku Krajobrazowego.

Gmina zajmuje powierzchnię 332 km² (w tym sołectwo **Godków** 4,3574 km²) co czyni z niej największą obszarowo gminę powiatu i jedną z większych w województwie. Gminę zamieszkuje 13.689 osób, z czego w miejscowości **Godków** – 293 osób.

Gmina ma charakter rolniczy: 49,6 % (1630,4 km²) powierzchni gminy zajmują użytki rolne, 39,9% (132,9 km²) lasy i zadrzewienia, 5,0 % (166,1 km²) tereny zabudowane, a 2,46% (81,7 km²) – wody powierzchniowe.

Przez teren gminy biegną dwie drogi krajowe: droga nr 26 Krajnik Dolny – Myślibórz i droga nr 31 Szczecin – Kostrzyn, oraz wojewódzkie: droga nr 122 Krajnik Dolny – Pyrzyce i droga nr 124 Osinów Dolny - Chojna, prowadzące do przejść granicznych z Niemcami oraz zelektryfikowana linia kolejowa relacji Kostrzyn – Szczecin, służąca głównie transportowi towarowemu.

Gmina jest ośrodkiem usług produkcji materiałów budowlanych, przewozów transportowych, handlu, w szczególności przygranicznego. Gospodarka gminy w znacznym stopniu opiera się na działalności wielkoobszarowych gospodarstw rolnych, w której głównie przeważa produkcja roślinna. Duży potencjał do wykorzystywania stanowią tereny po byłych wojskach rosyjskich.

Około 30% obszaru gminy leży w granicach Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, natomiast otulina parku obejmuje prawie całą powierzchnię gminy Chojna z wyłączeniem niewielkiego obszaru stanowiącego północno-wschodnią część gminy. Sołectwo **Godków** leży w całości w otulinie Cedyńskiego Parku Krajobrazowego.

1.2 Uwarunkowania społeczne

1.2.1. Procesy demograficzne

Gmina Chojna jest typową gminą miejsko - wiejską, Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 42 osoby na 1 km²; Ludność na terenie gminy rozmieszczona jest stosunkowo równomiernie. Najwięcej mieszkańców koncentruje miasto Chojna, a w dalszej kolejności Nawodna, Grzybno, Krzymów i Lisie Pole. Łącznie te cztery duże wsie skupiają prawie 20% ludności gminy. Procentowy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy

społecznej w ludności ogółem gminy Chojna wynosił w 2014 roku 9,7%, gdzie w powiecie gryfińskim wynosił 9,1 %, a w województwie zachodniopomorskim 8,5%

Kształtowanie się liczby mieszkańców gminy w latach 2012-2015 przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy wraz przyrostem naturalnym w latach 2012– 2015

Rok	Liczba mieszkańców gminy	Przyrost naturalny
2012	14.057	-
2013	13.969	-55
2014	13.937	+11
2015	13.689	+6

Tabela 2. Struktura demograficzna ludności Gminy Chojna stan na 31.12.2014 r.

Wiek	Liczba mieszkańców
Przedprodukcyjny	2613
Produkcyjny	9125
Poprodukcyjny	2199

Tabela 3. Wybrane dane statystyczne za 2014r.

Wyszczególnienie	Dane za 2014r.
Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku	
0-2 lata	404
3-6 lat	593
7-12 lat	884
13-15 lat	436

1.2.2 Struktura bezrobocia.

Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia w na terenie gminy Chojna przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 4. Wybrane dane statystyczne według stanu na dzień 31.12.2014 r. -Gmina Chojna

Wyszczególnienie	2014r.
Pracujący*	2011
Pracujący na 1000 ludności	144
Bezrobotni zarejestrowani	961
w tym kobiety w %	53,4
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	10,5
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	12,1

*Stan w dniu 31.12. bez podmiotów gospodarczych o liczbie ludności pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie

Tabela 5. Wybrane dane statystyczne według stanu na dzień 31.12.2015 r. - Bezrobocie Gminy Chojna na tle gmin Powiatu Gryfińskiego

Miasto / Gmina	Ogółem		Zamieszkali na wsi		Procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
	razem	kobiety	razem	kobiety	
G. Banie	330	197	330	197	7,9%
MG. Gryfino	962	584	388	237	4,6%
G. Stare Czarnowo	105	65	105	65	4,2%
G. Widuchowa	262	161	262	161	7,2%
MG. Cedynia	258	129	177	87	9,1%
MG. Chojna	821	449	494	280	9,0%
MG. Mieszkowice	362	205	211	129	7,5%
MG. Moryń	268	151	202	119	9,4%
MG. Trzcіńsko Zdr.	353	188	232	128	10,0%
Powiat Gryfiński	3 721	2 129	2 401	1 403	

Źródło: strona www. Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

1.3 Uwarunkowania gospodarcze.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze Regon w 2014r., w gminie Chojna przedstawia się następująco:

Ogółem - 1495

- sektor rolniczy - 75
- sektor przemysłowy - 109
- sektor budowlany - 248
- sfera produkcyjna - 38

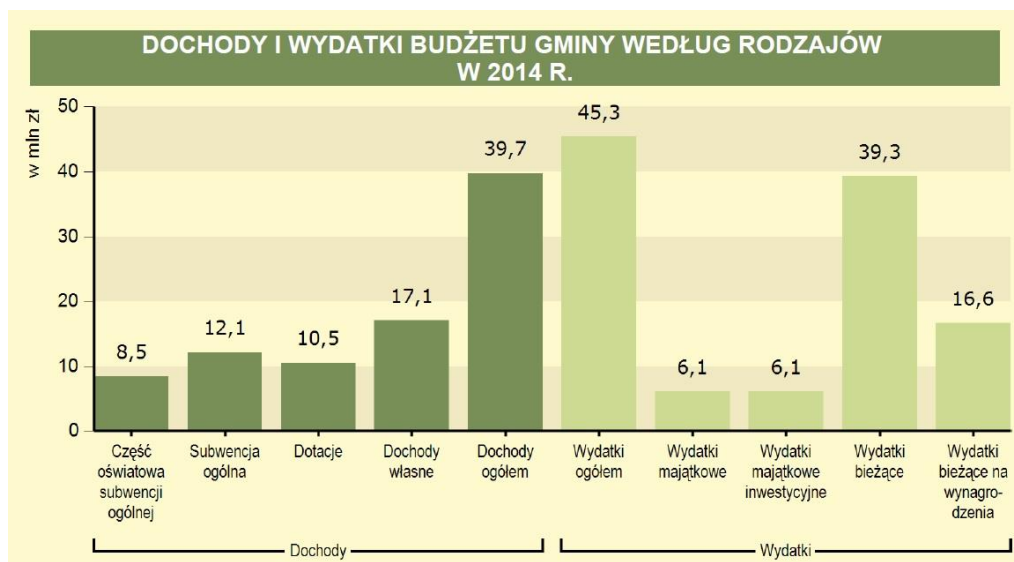
na 10 tys. ludności - 1073

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności - 820

Na terenie gminy prowadzona jest indywidualna działalność gospodarcza przez 1389 podmiotów gospodarczych.

Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Chojna przedstawia się następująco:

- sfera usługowa 505
- sfera handlowa 621
- sfera budowlana 225
- sfera produkcyjna 38

Edukacja	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Placówki wychowania przedszkolnego	8	8	8
w tym przedszkolach	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	250	250	240
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	419	385	341
w tym przedszkolach	257	237	242
Szkoły podstawowe	8	8	8
Uczniowie szkół podstawowych	837	902	937
Szkoły gimnazjalne	2	2	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	490	453	442
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych	15	16	16
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych	20	22	22

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS Szczecin 2015r.

1.4 Walory kulturowe i turystyka.

1.4.1 Zabytki.

Na terenie gminy Chojna istnieje znaczna ilość zabytków kulturowych. Do najbardziej interesujących zabytków na terenie gminy należą: kościół gotycki z cegły na podbudowie kamiennej, dzieło Henryka Brunsberga ze Szczecina z XIV wieku oraz ratusz gotycki z pierwszej połowy XIV wieku, znajdujące się na terenie starego miasta w Chojnie. Został on wzniesiony przez mieszczan chojeńskich i stanowił Dom Kupca. Ważnym elementem kulturalnym miasta Chojna są także mury obronne z XIII – XV w. z basztami i bramami: Barnkowską – zamykającą miasto od wschodu, i Świecką – zamykającą miasto od zachodu.

Ponadto na terenie gminy występuje szereg zabytkowych kościołów, znajdujących się m.in. w miejscowościach Chojna (ul. Barnkowo), Krzymów, Krajnik Górny, Mętno.

Wykaz zabytkowych obiektów znajdujących się na terenie gminy Chojna przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Chojna

Miejscowość	Obiekt
Białęgi	<ul style="list-style-type: none"> • Park dworski • Kościół Parafia Winnica
Brwice	<ul style="list-style-type: none"> • Park dworski • Kościół św. Antoniego
Chojna	<ul style="list-style-type: none"> • Kościół św. Trójcy • Kościół św. Marka • Teren Starego Miasta • Poczta, ul. Roosevelta 2 • Willa, ul. Kościuszki • Ratusz • Obwarowania miejskie • Klasztor poaugustiański • Kamienica, ul. Jagiellońska 9 • Dom mieszkalny, ul. Jagiellońska 9 • Kaplica p.w. św. Gertrudy • Kościół NMP
Garnowo	Kościół M.B. Wspomożenia Wiernych
Godków	Kościół Maksymiliana Marii Kolbego
Grzybno	Kościół Antoniego z Padwy
Jelenin	Kościół Matki Bożej Szkaplerznej
Krajnik Dolny	<ul style="list-style-type: none"> • Cmentarz przykościelny • Ruiny kościoła
Krzymów	<ul style="list-style-type: none"> • Pałac i park dworski • Kościół św. Józefa • Folwark
Mętno	Kościół Zwiastowania NMP
Mętno Małe	<ul style="list-style-type: none"> • Park dworski • Kościół
Narost	<ul style="list-style-type: none"> • Park dworski • Kościół M.B. Królowej Polski
Nawodna	Kościół św. Krzyża
Rurka	<ul style="list-style-type: none"> • Kaplica Templariuszy • Dwór • Park dworski
Stoki	Park dworski
Zatoń Dolna	<ul style="list-style-type: none"> • Kościół św. Maksymiliana Marii Kolbego • Park

1.4.2 Turystyka.

Bardzo urozmaicony i zarazem zróżnicowany krajobraz, liczne i malownicze jeziora, zróżnicowane gatunkowo kompleksy leśne, klimat i jego korzystne walory zdrowotne oraz czyste powietrze, stwarzają szerokie możliwości wykorzystania obszaru dla turystyki i rekreacji mieszkańców Chojny i regionu szczecińskiego, jak również mieszkańców strefy przygranicznej Niemiec (turystyka tranzytowa).

Usankcjonowaniem prawnym mającym na celu zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu było powołanie Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Prawie 31% obszaru gminy znajduje się w granicach Parku, a ponad połowa obszaru gminy wchodzi w skład jej otuliny - czyli strefy ochronnej. Główną funkcją CPK obok ochrony środowiska przyrodniczego jest rekreacja. Dla terenu samego parku preferowaną formą turystyki jest turystyka krajoznawczo-pieszna i rowerowa oraz sporty wodne, żeglarstwo i kajakowanie.

Powinno się ograniczyć lokalizację ośrodków wypoczynkowych o trwałej zabudowie do jedynie ogólnodostępnych pól biwakowych bądź plaż oraz wyznaczania ścieżek dydaktycznych, wykonanie punktów widokowych (platform), wiat przeciwdeszczowych, miejsc odpoczynku i tablic informacyjnych. Na terenie parku możliwa jest lokalizacja małych (do 100 miejsc) pól namiotowych w rejonie wsi i jeziora Mętno i jeziora Ostrów. Do najbardziej przydatnych do wypoczynku i kąpieli należy jezioro Ostrów o czystych wodach w II klasie czystości. Analogicznie jak w przypadku jeziora Mętno, poza istniejącym zagospodarowaniem wypoczynkowo – rekreacyjnym nie należy i nie przewiduje się żadnego innego zagospodarowania. Rozwój wypoczynku letniskowego w tej części Parku i gminy powinien odbywać się na bazie istniejącej infrastruktury.

Ponadto należy rozważyć możliwości rozwojowe i starać się wspierać na terenie gminy agroturystykę. Wiele miejscowości posiada także możliwości rozwoju tej formy turystyki na bazie istniejącego zainwestowania. Panuje tu cisza i spokój umożliwiające prawdziwy wypoczynek, powietrze jest czyste, a uroda okolicznych lasów i jezior gwarantuje powrót sił fizycznych i psychicznych.

Wykorzystując swoje zasoby turystyczne gmina powinna aktywnie wspierać obszar związany z rozwojem zaplecza turystycznego i promocją agroturystyki w gminie.

II. Sołectwo Godków.

1. Rys historyczny.

1.1 Nazwy dawne.

Gotikendorp (1337 r.), Jadickendorf

1.2 Historia.

Pierwsza wzmianka z 1260 r., kiedy była tu własność klasztoru w Mariensee (później przeniesionego do Chorina). W rejestrach z 1337 r. - wieś z 64 łanami. Niewiele później w posiadaniu rodu von Morner; następnie von Wedell, von Block, von Sack a od reformacji (1538 r.) - domena książęca w zarządzie urzędu domenalnego w Cedyni. Wg rejestrów z 1718 r. we wsi było 4 gospodarzy (z gospodarstwami od 3 do 5 łanów), 12 zagrodników, pasterz, karczmarz (z 1 łanem). Taka sama liczba gospodarstw odnotowana została w 1804 r. W XIX w. trzy duże pożary spowodowały zniszczenia w zabudowie wsi i folwarku. W 1935 r. we wsi było ogólnie 35 zagrodów chłopskich. W latach 30-tych XX w. do chłopów należało 1 176 hektarów ziemi.

2. Ludność.

Liczba mieszkańców ok. 1928 r. - 851 (w tym 128 związane z majątkiem); w 1939 r. - 750 (łącznie we wsi, folwarku i osiedlu kolejowym). Obecnie miejscowość Godków zamieszkuje 293 osób (dane na dzień 31 grudnia 2015r.).

3. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

3.1 Infrastruktura.

3.1.1 Komunikacja

Położenie przy drodze – miejscowość położona jest wzdłuż drogi powiatowej nr 1398Z relacji Przyjezierze – Jelenin.

Połączenie komunikacyjne – w miejscowości zlokalizowany jest przystanek komunikacji

autobusowej PKS.

3.1.2 Sieć wodociągowa.

Wieś posiada sieć wodociągową. Woda dostarczana z ujęcia w Mirowie.

3.1.3 Kanalizacja sanitarna, deszczowa i oczyszczalnia ścieków.

Na terenie Godkowa brak jest kanalizacji sanitarnej, deszczowej oraz oczyszczalni ścieków.

3.1.4 Ciepłownictwo.

Zabudowa zagrodowa i jednorodzinna korzysta z kotłowni indywidualnych węglowych.

3.1.5 Gazownictwo.

Gmina nie posiada sieci gazowej. Mieszkańcy Godkowa indywidualnie zaopatrują się w butle z gazem płynnym.

3.1.6 Telekomunikacja.

Do miejscowości Godków doprowadzona jest sieć telefoniczna.

3.2 Instytucje kościelne i świeckie.

Kościół - parafia katolicka założona prawdopodobnie już w 2 pół. XIII w., gdy postawiono kościół; w 1337 r. wzmianka o uposażeniu parafii (4 łany); filie w Mirowie i Dolsku. Kościół jest wczesnogotycką budowlą postawioną z granitowych kwadr (XIII w.); przebudowany gruntownie w 1855 r. (dobudowano neogotycką wieżę, zakrystię). Spalony w 1945 r.; odbudowany w l. 1970-1976, jako parafialny kościół rzymsko-katolicki.

Szkoła - wzmiankowana w 4 ćw. XIX w., z tego czasu pochodzi budynek starej szkoły (nr 25). Na początku XX w. (ok. 1910 r.) postawiono drugi budynek szkolny (nr 33), prawdopodobnie w związku z rozbudową osiedla kolejowego i zwiększoną liczbą uczniów.

3.3 Dwór.

Siedziba dzierżawcy majątku zbudowana w 2 pół. XIX w.; obecnie znacznie przebudowana, nie posiada walorów zabytkowych.

3.4 Folwark.

Założony przez zarząd domeny książęcej w Cedyni (w XVI w.); w XIX w. Folwark państwowy o powierzchni ok. 500 ha był dzierżawiony; wg danych z 1929 r. dzierżawca majątku państwowego Heinrich Houben gospodarował na 504 ha; inwentarz składał się z 55 koni, 190 szt. bydła, 700 owiec i 200 szt. trzody chlewnej.

Układ założenia folwarcznego - pobudowane po zach. stronie wsi. Obszerny dziedziniec folwarczny na planie czworoboku wyznaczały kalenicowo posadowione budynki gospodarcze. Na dziedziniec prowadziły dwa wjazdy (na przedłużeniu ulic wsi). Przy wjeździe płn. postawiono dwór (ob. bud. nr 40). Budynki robotników postawiono przy ulicy prowadzącej do pld. wjazdu.

Zabudowa gospodarcza - w 3-4 ćw. XIX w. postawiono budynki gospodarcze o murach z kamienia łamanego; w ciągu 1 ćw. XX w. większość z nich przebudowano (pozostawiając partie kamiennych murów), jak np. bud. mieszkalno-magazynowy nr 39. Na początku XX w. zbudowano też nowe domy robotników folwarcznych - dwukondygnacyjne budynki wielorodzinne z cegły (nr-y 30-34).

Stan zachowania - założenie zdewaloryzowane; obszar dziedzina zredukowany o ok. 30%; dwór przebudowany; budynki gospodarcze albo wyburzone albo znacznie przebudowane (za wyjątkiem bud. mieszkalno-magazynowego nr 39); czworaki folwarczne z początku XX w. nie prezentują walorów zabytkowych.

3.5 Przemysł, technika.

Gorzelnia - folwarczna, odnotowana w 1929 r. (zbudowana prawdopodobnie wcześniej); spalona w 1945 r.

Wiatrak - zbudowany na wyniesieniu po płd.-wsch. stronie wsi; nie istnieje.

Kuźnia - usytuowana przy stawie, mur. z cegły 4 ćw. XIX w.

Obecnie na terenie Godkowa brak jest zakładów przemysłowych.

3.6 Zieleń komponowana i cmentarze.

Parki:

Ogrody założone przy majątku (na płn. od dziedzica folwarcznego) nie posiadały wyraźnej kompozycji.

Cmentarze:

przykościelny - otoczony kamiennym murem (XVI-XVIII w.) z 3-ma bramkami na masywnych ceglanych filarach (XIX w.); obecnie dawne nagrobki zniwelowane, zachowane pojedyncze drzewa;

ewangelicki - . założony w I ćw. XX w. przy bocznej drodze na płn.-wsch. od zabudowań wsi, na planie prostokąta; podzielony na kwatery alejami lipowymi; z kapliczką (pocz. XX w.). Obecnie cmentarz komunalny; nagrobki ewangelickie usunięte; zachowane alejowe obsadzenia i kaplica.

Obsadzenia dróg:

aleja lipowa poprowadzona od wjazdu do wsi od strony osiedla kolejowego do bramy majątku; dobrze zachowana na odcinku przed wjazdem na dziedziniec folwarczny, przy ulicy już przerzedzona.

3.7 Zabudowa wsi.

Mieszkalna – w 1811 r. cała zabudowa wsi zniszczona została pożarem. W XIX w. w budowie chałup powszechnie stosowano konstrukcję ryglową. Do dzisiaj zachowaną śladowo, jak np. w budynku nr 44, który jest typowym przykładem chałupy ryglowej, przebudowanej na pocz. XX w. - postawiono z cegły nowe ściany długie, pozostawiając ryglowe ściany szczytowe. Obecna tradycyjna zabudowa mieszkalna wsi pochodzi z XIX/XX w.; przeważają murowane domy szerokofrontowe ze stromymi dachami. Na tle ogólnie skromnej architektury wyróżnia się dom nr 13, z bogatym wystrojem elewacji, wzorowanym na XIX-wiecznych eklektycznych rezydencjach szlacheckich.

Gospodarcza – pochodzi z XIX/XX w.; w typowej zabudowie zagrody znajdował się murowany z cegły budynek inwentarski z magazynowym pięterkiem (np. nr 9, 17, 42) oraz stodoła w konstrukcji ryglowej (jeszcze zachowana w zagrodzie nr 15, 17).

3.8 Układ wsi.

Historyczny /lokacyjny/ – wieś placowa z obszernym (w kształcie elipsy) nawsiem, w którego wsch. części posadowiono kościół (XIII w.);

Przekształcenia (do 1945 r.) – układ owalnicy uległ częściowej deformacji na skutek zajęcia zach. partii placu przez zabudowania majątku (XVI-XVII w.). Drogi po płn. i płd. stronie placu kończyły się wjazdami na dziedziniec folwarczny. Nawsie zostało przecięte na osi N-S drogą zamykającą parcelę kościelną od zach. Centrum wsi pozostało niemal puste. Zagrody chłopskie posadowiono swobodnie przy łukowo wygiętych ulicach wokół nawsia oraz po obu stronach ulicy wyprowadzonej na płd.-wsch. od placu kościelnego. U początku tej ulicy, poniżej placu kościelnego, był mały plac ze stawem, przy którym stała kuźnia.

Taki układ wsi utrzymywał się do k. XIX - pocz. XX w. W tym czasie nastąpiły zmiany spowodowane znacznym zwiększeniem liczby zagród i rozbudową koloni robotników folwarcznych. W wyniku tego powstała zwarte pierzeje dotychczas luźno zabudowanych ulic

i zabudowane zostało nawsie. Nowa zabudowa powstała też w miejscu zasypanego stawu. Być może zmiany w układzie przestrzennym wsi nastąpiły po pożarach wzmiankowanych w XIX w. **Współczesny** – ślad średniowiecznego układu wsi owalnicowej pozostał czytelny w przebiegu łukowo wygiętych ulic wokół nawsia, w którego wsch. partii dominuje kościół. Wschodnia część wsi ma formę gęsto zabudowanej ulicówki.

3.9 Rozplanowanie zabudowy w zagrodzie.

Historyczne - do XIX/XX w. we wsi przeważają duże zagrody chłopskie; występowały równorzędnie dwie formy zabudowy siedlisk ; zagroda czworoboczna, z chałupą posadowioną kalenicowe, zamykającą siedlisko od frontu - (np. nr 44) - oraz otwarta od strony. W małych zagrodach 1-2-budynkowych chałupy stawiano kalenicowe przy ulicy;

Zmiany (do 1945 r.) - na przełomie XIX/XX w. powstają nowe małe 2-budynkowe zagrody;

Współczesny - pozostały jedynie pojedyncze przykłady historycznych form zabudowy siedlisk (np. nr 44).

3.10 Stan zachowania – ocena walorów zabytkowych miejscowości.

Układ wsi – średniowieczny układ kościelnej wsi owalnicowej częściowo zdegradowany nowożytnymi przekształceniami (m.in. założenie majątku na zach. krańcu nawsia);

Układ zagród – słabo czytelny;

Zabudowa – zespół zabudowy o walorach zabytkowych nieliczny; w ostatnich latach wiele starych domów przebudowano; wśród zabudowy tradycyjnej powstały nowe obiekty (wille) o architekturze obcej tradycjom budownictwa lokalnego.

Miejscowość posiada czytelne historyczne rozplanowanie z nawarstwieniami od średniowiecza do XIX w.; zespół zabudowy niejednorodny (o niewielkich walorach zabytkowych). Elementy o wartościach zabytkowych to centralny plac z kościołem, starodrzew przy ulicach i nieliczne obiekty budowlane.

3.11 Oświata i sport.

Szkoła w Godkowie pierwszy wzmiankowana została w 4 ćw. XIX w., z tego czasu pochodzi budynek starej szkoły (nr 25). Na początku XX w. (ok. 1910 r.) postawiono drugi budynek szkolny (nr 33), prawdopodobnie w związku z rozbudową osiedla kolejowego i zwiększoną liczbą uczniów. W miejscowości znajduje się także trawiaste boisko sportowe.

4. Użytkowanie terenu.

Tabela 8. Struktura użytkowania gruntów na terenie sołectwa Godków

Rodzaje gruntów	Powierzchnia [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	435,74	100,00
Użytki rolne	353,67	81,17
grunty orne	334,28	76,72
sady	3,08	0,71
łąki	13,43	3,08
pastwiska	2,88	0,66
Grunty pod lasami	1,26	0,29
lasy	0,83	0,19
grunty zadrzewione i zakrzewione	0,43	0,10
Grunty pod wodami	1,62	0,37
wody stojące	0,84	0,19
wody płynące	0,00	0,00
rowy	0,78	0,18
Tereny komunikacyjne	36,69	8,42

drogi	19,56	4,49
kolejowe i inne	17,13	3,93
Tereny zabudowane zurbanizowane i rekreacyjne	21,41	4,91
Mieszkania, przemysłowe i inne	19,96	4,58
niezabudowane	1,11	0,25
zielone i rekreacyjne	0,34	0,08
Tereny różne	0,00	0,00
Nie użytki	20,86	4,79

5. Strefy ochrony konserwatorskiej.

W Godkowie możemy wyszczególnić następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa „B” - ochrony kościoła wraz z terenem dawnego cmentarza przykościelnego – w granicach kamiennego ogrodzenia;

Strefa „K” - ochrony terenu cmentarza ewangelickiego z kaplicą, jako historycznego miejsca pochówków mieszkańców wsi oraz zespołu zieleni komponowanej.

Ochrona obsadzenia dróg w sąsiedztwie wsi - warunki jak w strefie „K”.

Tabela 9. Zabudowa o wartościach zabytkowych

	OBIEKT/ funkcja pierwotna i obecna /	adres	materiał	datowanie
1.	kościół		ka	XIII w.,
2.	mur cmentarza przykościelnego z bramkami		kam./cegł	XVI-XIX w.
3.	kaplica cmentarna		cegł.	pocz. XX w.
4.	remiza	nr 36	cegł.	XIX/XX w.
5.	szkoła	nr 25	cegł.	4 ćw.XIX w.
6.	szkoła	nr 33	cegł.	pocz. XX w.
7.	bud. mieszkalno-magazynowy (pofolwarczny)	nr 39	kam./cegł.	4 ćw.XIX w. - 1 ćw.XX
8.	bud. mieszkalny	nr 7	cegł.	XIX/XX w.
9.	bud. gospodarczy	nr 9	cegł.	k. XIX w.
10.	bud. mieszkalny	nr 12	cegł.	XIX/XX w.
11.	bud. mieszkalny	nr 13	cegł.	k. XIX w.
12.	bud. mieszkalny	nr 16	cegł.	XIX/XX w.
13.	bud. mieszkalny	nr 22	cegł.	XIX/XX w.
14.	bud. mieszkalny	nr 44	rygl./cegł.	4 ćw.XIX -pocz. XX w.
15.	ogrodzenie frontu gospodarstwa	nr 13		XIX/XX w.
16.	bruki na ulicach wsi			XIX w.

6. Krajobraz.

Wieś położona na otwartym, pofałdowanym terenie. Ulica we wsch. części wsi wciną się w łagodny stok wyniesienia (na którym posadowiony był wiatrak).

7. Ocena mocnych i słabych stron wsi.

Mocne strony

- walory krajobrazowo-turystyczne (lasy, czyste powietrze),
- znaczna aktywność mieszkańców gminy i ich potencjał gospodarczy,
- dość dobra infrastruktura szkolna i sportowa,

Słabe strony

- wysokie bezrobocie;

- słabo rozwinięta infrastruktura (brak sieci kanalizacyjnej, deszczowej, oczyszczalni ścieków, brak sieci gazowej),
- migracja młodzieży do dużych miast,
- brak odpowiedniego zaplecza do rozwoju turystyki.
- zła infrastruktura drogowa

III. Planowane kierunki rozwoju.

1. Założenia i cele Planu Odnowy Miejscowości Godków określają plany rozwoju miejscowości w najważniejszych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego gminy. Sformułowano cele strategiczne, do osiągnięcia których trzeba dążyć, aby poprawić komfort życia mieszkańców poprzez tworzenie technicznych warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego, oraz ochronę i rozwój wartości przyrodniczych i kulturowych gminy.

Możemy wymienić następujące działania kierunkowe:

1. **Infrastruktura społeczna** - likwidacja dysproporcji miasto-wieś poprzez likwidację zapóźnień w rozwoju infrastruktury społecznej.
2. **Infrastruktura techniczna** - likwidacja dysproporcji miasto-wieś poprzez likwidację zapóźnień w rozwoju infrastruktury technicznej.
3. **Rozwój gospodarczy** - utrzymanie rolnictwa i przetwórstwa rolnego jako ważnego czynnika rozwoju; rozwój turystyki w oparciu o parki krajobrazowe, rzekę Odrę i przygraniczne położenie gminy.
4. **Ochrona środowiska** - zachowanie czystego środowiska, zachowanie naturalnych, krajobrazowych i przyrodniczych walorów gminy.

2. Wizja rozwoju wsi.

Wizja odnowy wsi powstała w wyniku dyskusji mieszkańców podczas Zebrania Wiejskiego. Określone zostały wszystkie ważne obszary problemowe oraz preferencje rozwojowe wynikające z istniejących potrzeb. Zostały wyznaczone następujące kierunki rozwoju:

1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej sołectwa:
  - wyznaczenie ścieżki rowerowej Godków-Chojna.
2. Rozbudowa infrastruktury drogowej:
  - przebudowa chodnika,
  - remont drogi (w kierunku czworaków),
  - przebudowa drogi Chojna- Kaliska – Lotnisko,
  - remont drogi powiatowej do m. Godków Osiedle,
  - budowa drogi wraz z chodnikiem do bloków PGR.
3. Podniesienie atrakcyjności infrastruktury społecznej i sportowej:
  - renowacja i doposażenie placu zabaw,
  - zagospodarowanie obiektu szkoły dla potrzeb sołectwa.
4. Podniesienie atrakcyjności kulturowej wsi poprzez zachowanie dziedzictwa historycznego:
  - odnowienie elewacji, remont wieży kościoła parafialnego.
  - remont kaplicy na cmentarzu gminnym i budowa chodnika prowadzącego do cmentarza i na cmentarzu
5. Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej.

- modernizacja sieci wodociągowej (wymiana rur azbestowych),
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków sanitarnych.

3. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.

3.1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej sołectwa.

3.1.1 Wyznaczenie ścieżki rowerowej Godków-Chojna.

Zadanie polegać będzie na wyznaczeniu i budowie ścieżki rowerowej na trasie Godków Osiedle – Godków - Kaliska – Chojna.

Planuje się następujące prace:

- sporządzenie dokumentacji,
- budowa ścieżki rowerowej.

3.2. Rozbudowa infrastruktury drogowej.

3.2.1 Przebudowa chodnika.

Przedmiotem inwestycji jest przebudowa chodnika w ciągu drogi powiatowej 1398Z w kierunku Mirowa około 250 m². W ramach zadania przewiduje się wykonanie następujących prac:

- prace ziemne,
- zakup materiałów,
- położenie chodnika.

3.2.2 Remont drogi (w kierunku czworaków).

Zadanie polegać będzie na remoncie drogi gminnej w celu poprawienia bezpieczeństwa poruszających się drogą pojazdów i przechodniów, poprzez nawiezienie i rozplantowanie kruszywa.

3.2.3. Przebudowa drogi Chojna- Kaliska – Lotnisko.

Zadanie polegać będzie na stabilizacji drogi poprzez mechaniczne wymieszanie istniejącego materiału kamiennego z emulsją asfaltową, a następnie zamknięcie powierzchniowym utrwaleniem.

3.2.4. Remont drogi powiatowej do m. Godków Osiedle.

W ramach remontu drogi prowadzącej z miejscowości Godków do m. Godków Osiedle należy wykonać poszerzenie jezdni oraz odtworzenie poboczy wzdłuż całej drogi.

Realizacja zadania przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

3.2.5. Budowa drogi powiatowej wraz z chodnikiem do bloków PGR.

Na terenie miejscowości należy wykonać utwardzoną nawierzchnię na istniejącej drodze gruntowej wraz z chodnikami prowadzącymi do bloków PGR.

Realizacja zadania przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

3.3. Podniesienie atrakcyjności infrastruktury społecznej i sportowej.

Realizacja poniższych zadań uatrakcyjni przestrzeń publiczną, służącą wypoczynkowi mieszkańców, a także aktywnemu spędzaniu czasu oraz podniesie walory estetyczne wsi.

3.3.1. Renowacja i doposażenie placu zabaw.

Zadanie polegać będzie na wykonaniu ogrodzenia placu zabaw, a także konserwacji elementów placu zabaw oraz doposażeniu w nowe elementy zabawowe.

Plac zabaw to miejsce, gdzie spotykają się mieszkańcy oraz ich dzieci. Ogrodzenie placu zapewni bezpieczeństwo bawiących się dzieci.

Wykonanie tego zadania, stanowić będzie element integracji jej mieszkańców, a także przyczyni się do poprawy wizerunku i estetyki przestrzeni publicznej.

3.3.2. Zagospodarowanie obiektu szkoły dla potrzeb sołectwa.

Zagospodarowanie obiektu szkoły, miałyby polegać w przyszłości na przekształceniu w świetlicę wiejską pomieszczeń szkoły, która w wyniku reformy oświatowej miałyby zostać zamknięta.

3.4. Podniesienie atrakcyjności kulturowej wsi poprzez zachowanie dziedzictwa historycznego.

3.4.1. Odnowienie elewacji, remont wieży kościoła parafialnego.

Kościół jest wpisany do rejestru zabytków pod nr 274, położony na działce nr 83, obręb Godków, właściciel Parafia św. Maksymilina Marii Kolbego. O środki pomocowe ubiegać się będzie parafia. Ze względu na to iż kościół jest zabytkiem, wszelkie prace remontowe wymagają pozwolenia na budowę i przygotowania dokumentacji technicznej prac remontowych.

Realizacja tego zadania przyczyni się do zachowania obiektu dziedzictwa kulturowego oraz poprawi atrakcyjność turystyczną wsi.

3.4.2. Remont kapliczki na cmentarzu gminnym i budowa chodnika prowadzącego do cmentarza i na cmentarzu.

Remont kapliczki na cmentarzu gminnym polegał będzie na wymianie dachu i rynien oraz wymianie drzwi frontowych. Planowana budowa chodnika to chodnik prowadzący do cmentarza około 300 m i 80 m na cmentarzu.

Cmentarz we wsi Godków jest cmentarzem gminnym położonym na działce nr 41 o pow. 0,3400 ha.

3.5. Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej.

3.5.1. Modernizacja sieci wodociągowej.

W ramach zadania planuje się wymianę rur azbestowych w wodociągu doprowadzającym wodę do bloków „czworaki”.

Realizacja zadania przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

3.5.2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków sanitarnych.

Budowa obejmuje wybudowanie przydomowych oczyszczalni ścieków sanitarnych dla gospodarstw prywatnych. W miarę posiadania środków finansowych i możliwości uzyskania dofinansowanie tego przedsięwzięcia z funduszu PROW, w latach 2017 - 2022 planowane mogą być przydomowe oczyszczalnie.

Cel: Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków sanitarnych wpłynie na rozwój gospodarczy obszarów wiejskich oraz poprawę warunków życia. Na nieruchomościach, które do tej pory nie były wyposażone w zbiorniki bezodpływowe lub zbiorową kanalizację budowa przydomowych oczyszczalni ścieków spowoduje ochronę środowiska gruntowego

Przeznaczenie: Niedostateczne wyposażenie obszarów wiejskich w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną hamuje rozwój przedsiębiorczości oraz wpływa negatywnie na poziom życia mieszkańców. Wywożenie ścieków ze zbiorników bezodpływowych to duży wydatek

finansowy dla mieszkańców. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków pozwoli na polepszenie sytuacji materialnej rodzin.

Zadanie planowane jest przy udziale środków unijnych: „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

3.5.3. Budowa przepompowni ścieków w m. Łaziszcze z przesyłem ścieków do m. Mętno i budowa kanalizacji sanitarnej z przepompowniami w m. Mętno z przesyłem ścieków do m. Godków.

Zadaniem priorytetowym, przewidzianym do realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, operacja typu: „Gospodarka wodno-ściekowa”, działanie Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii jest realizacja projektu „Budowa przepompowni ścieków w m. Łaziszcze z przesyłem ścieków do m. Mętno i budowa kanalizacji sanitarnej z przepompowniami w m. Mętno z przesyłem ścieków do m. Godków”.

W ramach zadania zaplanowano wydatki związane z budową przepompowni ścieków w m. Łaziszcze z przesyłem ścieków do m. Mętno i budowa kanalizacji sanitarnej z przepompowniami w m. Mętno z przesyłem ścieków do m. Godków. W ramach prac wykonane zostaną w pierwszej kolejności opracowania projektowe, które będą elementem koniecznym do realizacji zadania – robót budowlano – montażowych.

Powyższe prace są konieczne aby zrealizować zaplanowany zakres związany z budową sieci kanalizacyjnej na obszarze wsi Łaziszcze, Mętno i Mętno Małe. Rezultatem projektu będzie wybudowanie sieci kanalizacyjnej oraz w konsekwencji podłączenie do systemu 460 RLM.

Budowa przepompowni ścieków w m. Łaziszcze z przesyłem ścieków do m. Mętno i budowa kanalizacji sanitarnej z przepompowniami w m. Mętno z przesyłem ścieków do m. Godków spowoduje następujące skutki i oddziaływanie na środowisko:

a) pozytywne

- umożliwienie mieszkańcom na zorganizowane odprowadzanie ścieków, kompleksowe rozwiązanie problemu gospodarki wodno-ściekowej w tej części gminy Chojna,
- likwidacja niekontrolowanego odprowadzania ścieków,
- ograniczenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do gruntu i wód powierzchniowych,
- poprawa warunków sanitarnych w miejscowościach Łaziszcze, Mętno i Mętno Małe poprzez likwidację zbiorników bezodpływowych, które w chwili obecnej funkcjonują na tym obszarze,
- dociążenie istniejącej oczyszczalni w aglomeracji Chojna o zwiększony zrzut ścieków oczyszczonych z oczyszczalni do odbiornika a przez to wypełnienie zaleceń Master Planu dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG

Efektom realizacji będzie wybudowanie sieci kanalizacyjnej na odcinku ok 9,8 km.

Celem operacji będzie:

Celem projektu jest zwiększenie liczby ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z wymogami unijnymi na terenie Gminy Chojna oraz poprawa warunków korzystania z sieci kanalizacyjnej.

Miejscem realizacji inwestycji jest miejscowość Łaziszcze, Godków, Mętno, działki nr 8, obręb 0026, nr 360/2, 269/3, 269/2, 102/2, 102/3, 77/3, 77/4, 56, 154, 106, 449, 453, 452, 497, 499, 513, 514, obręb 0024 a także działki nr 283 i 28, obręb 0028, Gmina Chojna, na terenie głównie niezabudowanym. W pobliżu terenu inwestycji przebiegają także sieci: wodna, gazowa oraz energetyczna

Przeznaczenie:

Inwestycja przeznaczona będzie do użytku publicznego. Z kanalizacji będzie mógł korzystać każdy podłączony mieszkaniec miejscowości Mętno, Mętno Małe i Łaziszcze.

Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania:

Planowany koszt realizacji inwestycji to kwota 6.032.962,30 zł brutto / netto 4904874,40 zł.

Planuje się że część środków pochodzić będzie z PROW, działanie Gospodarka wodno-ściekowa – maksymalnie 2 mln zł.

Harmonogram realizacji:

Harmonogram realizacji inwestycji to lata 2017-2018

Uproszczony kosztorys:

Lp.	nazwa	Wartość prac (netto)	Termin realizacji
1	studnia rozprężna SR1 z kanałem rozprężnym De200 PVC	15250	2017/2018
2	rurociąg tłoczny De125 PE od pkt. R do SR1	1419000	2017/2018
3	Przepompownia PS Mętno Małe	60000	2017/2018
4	rurociąg tłoczny De75 PE od PS Mętno Małe do pkt. R	80100	2017/2018
5	Przepompownia PG Mętno	1100000	2017/2018
6	rurociąg tłoczny De110 PE od PG Mętno do pkt. R	176900	2017/2018
7	Przepompownia PS Mętno	80000	2017/2018
8	rurociąg tłoczny De75 PE od PS Mętno do SR2	80100	2017/2018
9	Przepompownia Pd Mętno Małe	10000	2017/2018
10	rurociąg tłoczny De50 PE od Pd Mętno Małe	44710	2017/2018
11	Przepompownia PG Łaziszcze	100000	2017/2018
12	rurociąg tłoczny De90 PE od PG Łaziszcze do SR3	553800	2017/2018
13	Sieć kanalizacji grawitacyjnej D160-D200 PVC	1770000	2017/2018
14	dokumentacja projektowa i nadzór autorski	247492	2017/2018
15	nadzór inwestorski	1571495	2017/2018
RAZEM		4904847,00	-
Razem VAT (23%)		1128114,81	
Razem wszystko (brutto)		6032961,81	

4. Harmonogram realizowanego przedsięwzięcia oraz szacunkowy kosztorys:

Lp.	Nazwa zadania	Opis planowanych zadań (poszczególne grupy prac w ramach projektu)	Wartości poszczególnych zadań w ramach projektu (rodzaj kosztów: wyszczególnienie robót/sprzętu).	Priorytet realizacji	Okres realizacji zadania rozpoczęcie/zakończenie
1.	Wyznaczenie ścieżki rowerowej Godków-Chojna	Sporządzenie dokumentacji	24.000,00 zł	Budżet Gminy	2020 r.
		Oznakowanie ścieżki rowerowej	73.200,00 zł	Budżet Gminy	2021 r.
2.	Przebudowa chodnika	Prace ziemne zakup materiałów; położenie chodnika	40.000 zł	Budżet Gminy	2020 r.
3.	Remont drogi (w kierunku czworaków)	Nawiezenie i rozplanowanie kruszywa drogowego	150.000 zł	PROW 2014-2020 typ operacji „Budowa i modernizacja dróg lokalnych” i budżet Gminy Chojna	2019 r.
4.	Przebudowa drogi Chojna-Kaliska – Lotnisko	Prace remontowe	1.000.000 zł	PROW 2014-2020 typ operacji „Budowa i modernizacja dróg lokalnych” i budżet Gminy Chojna	2020-2021 r.
5.	Remont drogi powiatowej do m. Godków Os.	Remont i poszerzenie nawierzchni drogi; odtworzenie poboczy.	1.200.000 zł	PROW 2014-2020 typ operacji „Budowa i modernizacja dróg lokalnych” i budżet Powiatu Gryfińskiego	2022 r.
6.	Budowa drogi powiatowej raz z chodnikiem do bloków PGR.	Wykonanie utwardzonej nawierzchni na drodze gruntowej; Budowa chodników do bloków PGR.	500.000 zł	PROW 2014-2020 typ operacji „Budowa i modernizacja dróg lokalnych” i budżet Powiatu Gryfińskiego	2022 r.
7.	Renowacja i doposażenie placu zabaw	Ogrodzenie placu zabaw renowacja elementów drewnianych; doposażenie w nowe elementy zabawowe.	30.000 zł	PROW 2014-2020, typ operacji „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej”	2019 r.
8.	Zagospodarowanie obiektu szkoły dla potrzeb sołectwa.	Przekształcenie i dostosowanie pomieszczeń szkoły na potrzeby świetlicy wiejskiej.	70.000 zł	PROW 2014-2020, typ operacji „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej”	2020 r.

9.	Odnowienie elewacji, remont wieży kościoła parafialnego	Dokumentacja techniczna	200.000 zł	PROW 2014-2020 typ operacji „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego”	2021 r.
		Prace remontowe			
10.	Remont kapliczki na cmentarzu gminnym i budowa chodnika prowadzącego do cmentarza i na cmentarzu.	Usługi remontowe kapliczki; budowa chodnika	170.000 zł	PROW 2014-2020 typ operacji „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego”	2020 r.
11.	Modernizacja sieci wodociągowej.	Wymiana rur azbestowych w istniejącej sieci wodociągowej.	2.500.000 zł	Budżet Wodociągów Zachodniopomorskich.	2019 – 2021 r.
12.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków sanitarnych.	Opracowanie dokumentacji projektowej; Budowa przydomowych oczyszczalni	koszt budowy 1 przydomowej oczyszczalni: ok. 20.000,00 zł brutto	W ramach operacji typu „Gospodarka wodno-ściekowa”, objętych PROW 2014-2020.	2018 – 2020 r.
13.	Budowa przepompowni ścieków w m. Łaziszcze z przesyłem ścieków do m. Mętno i budowa kanalizacji sanitarnej z przepompowniami w m. Mętno z przesyłem do m. Godków.	Wykonanie dokumentacji technicznej; prace budowlane	6.032.961,81 zł	W ramach operacji typu „Gospodarka wodno-ściekowa”, objętych PROW 2014-2020.	2017 – 2018 r.